

Aanmelding nieuw opleidingskenmerk Registratie Instellingen en Opleidingen (RIO)

(formuliersversie 2.2, februari 2023)

Opleidingskenmerken zijn al dan niet formeel door OCW erkende onderscheidende eigenschappen van een formeel erkende opleiding. Zie voor informatie over de momenteel in gebruik zijnde opleidingskenmerken de [waardenlijsten voor het vo](#) en voor [het po](#). Met dit formulier kunt u een nog niet bestaand opleidingskenmerk aanmelden bij de [Beheergroep Waardenlijsten RIO](#).

Vul a.u.b. per aangemeld opleidingskenmerk één formulier in.

Nummer aanmelding	>In te vullen door Edustandaard<
Datum aanmelding	14 februari 2023
Naam aanmelder	Karen Miedema
Aanmeldende organisatie	Wetenschapsoriëntatie Nederland (WON)
E-mailadres	won@pesant.nl
Telefoonnummer	06-55892246

Aanduiding kenmerk	Wetenschapsoriëntatie Nederland (WON)
Onderwijssector	☐ basisonderwijs (incl. sbo) ☐ speciaal onderwijs ☐ voortgezet speciaal onderwijs ☒ voortgezet onderwijs

We stellen u een groot aantal vragen over het opleidingskenmerk met als doel zo veel mogelijk relevante informatie te verzamelen. Omdat veel opleidingskenmerken een officiële status hebben (of krijgen) binnen het onderwijs, is het van belang dat een aanmelding van een nieuw kenmerk namelijk zorgvuldig wordt beoordeeld. Uw input en onderbouwing is bij die beoordeling van belang.

Er zijn drie soorten criteria:

- **Altijd opnemen:** Als aan dit criterium wordt voldaan, wordt het aangemelde opleidingskenmerk altijd opgenomen in de lijst

- **Knock-out:** als niet aan dit criterium wordt voldaan, wordt het aangemelde opleidingskenmerk niet opgenomen in de lijst
- **Afweging:** de Beheergroep zal afwegen in hoeverre aan dit criterium wordt voldaan en hoe zwaar dit meeweegt in de uiteindelijke beslissing over opname van het opleidingskenmerk .

In dit formulier is per vraag met kleuren aangegeven om welk soort criterium het gaat.

Geef een korte omschrijving van het opleidingskenmerk

Wetenschapsoriëntatie Nederland (WON) is een community van scholen die samen wetenschapsoriëntatie een nadrukkelijke plek geven in het curriculum. Door 'onderzoekend leren' en 'leren onderzoeken' ontwikkelen WON-leerlingen academische vaardigheden en vooral een academische houding: nieuwsgierigheid, nuance en een kritische kijk op de wereld om hen heen aangevuld met vaardigheden als, samenwerken, reflecteren, presenteren incl digitale vaardigheden.

Vraag 1: Wordt het opleidingskenmerk erkend door het Ministerie van OCW?

OCW erkent het keurmerk in formele zin, bijvoorbeeld door het verstrekken van een tijdelijke of permanente, schriftelijk vastgelegde licentie, erkenning of andere beschikking. Dit geldt ook voor tijdelijke, door OCW erkende experimenten die passen in de definitie van opleidingskenmerken.

Antwoord:

Het is mogelijk een aanvraag te doen bij OCW om het vak wetenschap(soriëntatie) op school erkend te krijgen en mee te laten tellen binnen het combinatiecijfer voor het diploma. Meerdere WON-scholen hebben de licentie aangevraagd en toegekend gekregen (voorbeeld: Don Bosco, Volendam; Alkwin College, Uithoorn). Daarnaast maakt WON ook onderdeel uit van het reguliere programma waarbij WON verankerd is in de lesaanpak.

Opmerkingen Beheergroep:

Het opleidingskenmerk (de vorm waarin het curriculum wordt gegoten) wordt niet expliciet erkend, maar een onderdeel van het programma is een apart vak (wetenschapsoriëntatie, vakcode 1133) waarvoor een aparte licentie kan worden aangevraagd.

Vraag 2: Wordt het opleidingskenmerk ingewonnen bij registratie van onderwijsvolgers in ROD (voorheen BRON)

Wanneer een opleidingskenmerk wordt meegenomen in leerlingregistraties in ROD moet het ook in RIO aanwezig zijn.

Antwoord:

Nee, we hebben geen registratie in ROD

Opmerkingen Beheergroep:

In te vullen door Edustandaard

Vraag 3: Betreft het kenmerk het onderwijsaanbod en niet de onderwijsaanbieder?

Opleidingskenmerken betreffen eigenschappen van het onderwijsaanbod en niet van de onderwijsaanbieder of onderwijslocatie. Predicaten die op de gehele school betrekking hebben en niet specifiek op het onderwijsaanbod als bijvoorbeeld 'de gezonde school' of 'excellente school' kunnen geen opleidingskenmerk zijn.

Antwoord:

WON betreft het onderwijsaanbod, omdat het specifiek gaat over wetenschapsoriëntatie in het curriculum.

Opmerkingen Beheergroep:

In te vullen door Edustandaard

Vraag 4: Heeft het kenmerk betrekking op de manier waarop het onderwijs wordt gegeven (HOE) en niet op de inhoud van het onderwijs (WAT)?

Opleidingskenmerken betreffen het HOE (een vorm waarin in een opleiding(sgroep) wordt gegoten) en niet het WAT (de inhoud van het onderwijs zoals we die kennen als opleidingen cq curriculum bijv. havo natuur en techniek).

Antwoord:

WON gaat specifiek over onderwijsdidactiek: leren onderzoeken en onderzoekend leren. Binnen het programma worden zowel vaardigheden als competenties ontwikkeld (kritisch denken, digitale vaardigheden, onderzoeksvaardigheden, presentatievaardigheden etc). Daar biedt WON ook scholing in voor docenten (onder meer via de UU). De inhoud van het onderwijs wordt ook betrokken, specifiek door de ontwikkeling van lesmateriaal, maar de manier waarop het onderwijs wordt gegeven is leidend.

Opmerkingen Beheergroep:

In te vullen door Edustandaard

Vraag 5: Het opleidingskenmerk wordt breed en landelijk gebruikt

Wanneer een opleidingskenmerk maar door één of door enkele onderwijsaanbieders wordt toegepast, is er onvoldoende draagvlak om het landelijk als opleidingskenmerk in te voeren. Als richtlijn hanteren we een ondergrens van 10 onderwijsaanbieders van minimaal 5 onderwijsbesturen die het kenmerk in de praktijk gebruiken.

Antwoord:

WON wordt gebruikt door 43 VO-scholen (onderwijsaanbieders) verspreid over het hele land. Er zijn meer dan 25 onderwijsbesturen bij betrokken, door de landelijke variëteit.

Opmerkingen Beheergroep:

<https://www.wonakademie.nl/over-won/aangesloten-won-scholen/>

Vraag 6: Is het kenmerk actueel?

Het kenmerk moet actief gebruikt worden binnen het onderwijs en niet zijn verouderd. Wanneer een opleidingskenmerk vroeger actueel was maar nu niet meer of in afnemende mate voorkomt, heeft het geen zin het opleidingskenmerk alsnog landelijk in te voeren.

Antwoord:

WON wordt actief gebruikt door 43 scholen, waarbij actuele thema's centraal staan. Tijdens de coronapandemie is er bijvoorbeeld onderzoek rondom virussen en complottheorieën besproken (o.a. door Diederik Gommers en Jan-Willem van Prooijen). Daarnaast draagt WON bij aan burgerschapsonderwijs, omdat het leerlingen leert om kritisch en creatief na te denken, hun leefwereld verbindt aan maatschappelijke vraagstukken en beroep doet op samenwerking, reflectie en kunnen discussiëren en het (wetenschappelijk) onderbouwen van een mening.

Opmerkingen Beheergroep:

Vraag 7: Biedt het opleidingskenmerk voldoende continuïteit?

Ook als een opleidingskenmerk nog in ontwikkeling is maar kansrijk, kan het relevant zijn om het op te nemen in de lijst, omdat het uitzicht biedt op continuïteit. Het kan meerwaarde bieden om deze nieuwe concepten juist te kunnen onderscheiden.

Antwoord:

Het is actueel, lesstof en lesmethode worden continu doorontwikkeld, WON wordt op 43 scholen aangeboden en de interesse naar WON groeit.

Opmerkingen Beheergroep:

In te vullen door Edustandaard

Vraag 8: Heeft het opleidingskenmerk een (ondersteunende) organisatie?

Er is een landelijke of internationale organisatie die het opleidingskenmerk ondersteunt.

Antwoord:

Ja, WON is een consortium/community van aangesloten WON scholen. Besluitvorming vindt plaats in de stuurgroep. De organisatie wordt ondersteund door een programmabureau (Pesant).

Voor de leden is er een website met inlogomgeving die onder meer toegang geeft tot les/leermaterialen: [Home - Wonakademie](#)

Opmerkingen Beheergroep:

In te vullen door Edustandaard

Vraag 9: Heeft de eventuele organisatie achter het opleidingskenmerk een winstogmerk?

Een opleidingskenmerk moet breed toegankelijk zijn voor onderwijsaanbieders. Als de organisatie achter het kenmerk op profit basis werkt, werpt dit een (financiële) drempel op die vanuit publiek perspectief onwenselijke ongelijkheid tussen onderwijsaanbieders in de hand werkt.

Antwoord:

WON is georganiseerd als not-for-profit community, dus betaalbaar, transparant, en zonder winstogmerk

Opmerkingen Beheergroep:

In te vullen door Edustandaard

Vraag 10: Wordt het opleidingskenmerk aangemeld door een voldoende representatieve (groep van) organisatie(s)?

Opleidingskenmerken moeten breed gedragen zijn en moeten dus ook worden aangemeld door organisaties met voldoende draagvlak binnen het onderwijs. Dit zijn organisaties zoals meerdere onderwijsinstellingen zelf (al of niet via een overkoepelende organisatie), het Ministerie van OCW, de sectorraden of de Inspectie van het Onderwijs.

Antwoord:

WON wordt aangemeld namens de 43 onderwijsinstellingen die lid zijn van WON.

Opmerkingen Beheergroep:

In te vullen door Edustandaard

Vraag 11: Is het opleidingskenmerk algemeen herkenbaar, expliciet en objectief?

Opleidingskenmerk moeten voor iedereen begrijpelijk zijn, goed gedocumenteerd (bijvoorbeeld met een website of met andere documentatie) en het moet objectief vast te stellen zijn of het onderwijs van een onderwijsaanbieder aan het opleidingskenmerk voldoet.

Antwoord:

WON scholen hebben toegang tot lesmaterialen via de WON bibliotheek. Deze is voor iedereen toegankelijk en begrijpelijk. Daarnaast is er een WON kwaliteitscyclus, waarmee gemonitord wordt of scholen aan de WON criteria voldoen (dit document is bijgesloten).

Opmerkingen Beheergroep:

In te vullen door Edustandaard

Vraag 12: Is het opleidingskenmerk specifiek genoeg?

Een opleidingskenmerk moet een specifiek karakter hebben en niet bestaan uit een verzameling van concepten of onderwijskundige benaderingen die ieder voor zich van toepassing kunnen zijn op het aangeboden onderwijs of niet.

Antwoord:

WON is een specifiek onderwijsconcept over wetenschapsoriëntatie. Er is een academisch referentiekader en handleiding voor docenten waarin de benadering beschreven wordt. Het academisch referentiekader is bijgesloten. Het raamwerk van Walmar van der Molen 'Talenten Voeden' is hiervoor de leidraad.

Opmerkingen Beheergroep:

In te vullen door Edustandaard

Vraag 13: Is het opleidingskenmerk voldoende onderscheidend?

Een opleidingskenmerk moet voldoende onderscheidend zijn t.o.v. andere kenmerken die al op de lijst staan. Het moet iets toevoegen en het moet niet overlappen.

Antwoord:

Er zijn geen vergelijkbare andere opleidingsprogramma's. WON is daarmee voldoende onderscheidend.

Opmerkingen Beheergroep:

In te vullen door Edustandaard

Vraag 14: Betreft het opleidingskenmerk een gehele opleiding of opleidingsgroep?

Een opleidingskenmerk moet betrekking hebben op een complete opleiding (bijv. vmbo-bb PIE bovenbouw) of opleidingsgroep (bijv. havo bovenbouw, alle vo-opleidingen) en niet op de meer fijnmazige aggregaties als bijvoorbeeld één vak of een enkel aspect van het onderwijs.

Antwoord:

WON heeft betrekking op de hele opleiding en heeft verschillende verschijningsvormen die de doelstellingen van WON ondersteunen en versterken, naast WON in alle vakken, bieden scholen ook aanvullend WON projectweken en/of het vak wetenschap(s)oriëntatie.

Opmerkingen Beheergroep:

In te vullen door Edustandaard

Vraag 15: Heeft het opleidingskenmerk een keurmerk waaraan eisen en randvoorwaarden verbonden zijn?

Opleidingskenmerken kunnen een nationaal of internationaal keurmerk hebben dat onderwijsaanbieders kunnen verwerven. Er wordt getoetst of de onderwijsaanbieder voldoet aan de aan het keurmerk gestelde criteria. Bij voorkeur is er een kwaliteitsprocedure (incl. periodieke visitaties) voorhanden die bepaalt of onderwijsaanbieders het keurmerk mogen (blijven) voeren.

Antwoord:

Er is een specifieke WON 4-jaarlijkse kwaliteitscyclus (het document is bijgesloten).

Opmerkingen Beheergroep:

In te vullen door Edustandaard

Vraag 16: Heeft het opleidingskenmerk civiel effect voor de onderwijsdeelnemer?

Onderwijsdeelnemers kunnen door het opleidingskenmerk een (extra) certificaat of een diploma halen of hebben anderszins een formeel vastgelegde bate bij het opleidingskenmerk in hun vervolgonderwijs (bijvoorbeeld vrijstellingen of toelating tot een bepaalde onderwijsaanbieder) of op de arbeidsmarkt.

Antwoord:

Er zijn scholen die wetenschap(soriorientatie) ook als examenvak aanbieden (civiele waarde).

De meerwaarde van WON komt daarnaast in het vervolgonderwijs tot uiting op de middelbare school. WON leerlingen zijn beter in staat om een goed PWS te maken, dan niet WON leerlingen. Ditzelfde geldt voor leerlingen op universiteiten en hogescholen; de academische vaardigheden geven de leerlingen een voorsprong bij het opzetten en uitvoeren van onderzoeken.

Opmerkingen Beheergroep:

In te vullen door Edustandaard

Vraag 17: Wordt het opleidingskenmerk gebruikt in analyses en rapportages van het onderwijs in brede zin?

OCW, de Onderwijsinspectie, Vensters of andere partijen gebruiken het opleidingskenmerk in analyses en rapportages met betrekking tot opbrengsten en trends in het onderwijs.

Antwoord:

Nee, nog niet (wel wenselijk)

Opmerkingen Beheergroep:

Vraag voor Inspectie van het Onderwijs of zij WON in hun onderzoek betrekken.

Vraag 18: Kan inwinning van het opleidingskenmerk op individueel niveau een inbreuk betekenen op de privacy van onderwijsdeelnemers?

Opleidingskenmerken zijn in RIO gekoppeld aan opleidingen en niet aan personen. Maar omdat opleidingskenmerken in principe ook bedoeld zijn bij de registratie van een deelnemer en zijn onderwijsprogramma in ROD, moeten ze voldoen aan de doelbindingseisen die vanuit de AVG gelden.

Antwoord:

Hier is op geen enkele wijze sprake van.

Opmerkingen Beheergroep:

In te vullen door Edustandaard

NB De hierboven geformuleerde criteria zijn niet bedoeld als een hard kwantitatief bedoeld instrument voor het beoordelen van nieuwe of gewijzigde opleidingskenmerken ('als een kenmerk aan een bepaald aantal van de 18 criteria voldoet, keuren we het goed'). Het is meer een checklist voor het kwalitatief beoordelen van de verschillende beoordelingspunten. De **knock-out**- en **altijd-opnemen**-criteria echter leiden wel altijd tot automatische goed- of afkeuring van het betreffende opleidingskenmerk. De **afwegingscriteria** vereisen een inhoudelijke afweging en een opleidingskenmerk kan er meer of minder aan voldoen (glijdende schaal). Na iedere afzonderlijke beoordeling maakt de Beheergroep Waardenlijsten RIO een afsluitende integrale beoordeling, waarbij het geheel van criteria, waaraan dus in meer of mindere waarde wordt voldaan, in onderling verband wordt afgewogen. Op basis daarvan wordt een eindoordeel geformuleerd.

Hartelijk dank voor deze aanmelding! Uw aanmelding zal worden beoordeeld door de Werkgroep Waardenlijsten RIO. Mochten er nadere vragen zijn, dan nemen we contact met u op. De voortgang van de beoordeling van uw aanmelding kunt u volgen in de *Issuelijst Wijzigingsverzoeken*, te vinden op de webpagina van de waardenlijsten van [het vo](#) en van [het po](#).